

REPUBLIKA E KOSOVËS - REPUBLIKA KOSOVO - REPUBLIC OF KOSOVO
GJKATA KUSHTETUESE
USTAVNI SUD
CONSTITUTIONAL COURT

Priština, 16. aprila 2024.godine
Br. ref.:RK 2417/24

ODLUKA O ODBACIVANJU ZAHTEVA

u

slučaju br. KI70/23

Podnosilac

Xhemile Ademi

**Ocena ustavnosti presude Ae. br. 835/19 Apelacionog suda Kosova
od 11. novembra 2022. godine**

USTAVNI SUD REPUBLIKE KOSOVO

u sastavu:

Gresa Caka-Nimani, predsednica
Bajram Ljatifi, zamenik predsednika
Selvete Gërxhaliu-Krasniqi, sudija
Safet Hoxha, sudija
Radomir Laban, sudija
Remzije Istrefi-Peci, sudija
Nexhmi Rexhepi, sudija
Enver Peci, sudija i
Jeton Bytyqi, sudija

Podnosilac zahteva

1. Zahtev je podnela Xhemile Ademi, sa prebivalištem u selu Mijalić, opština Vučitrn, koju zastupa Nysret Mjeku, advokat iz Prištine (u daljem tekstu: podnositeljka zahteva).

Osporena odluka

2. Podnositeljka zahteva osporava ustavnost presude [Ae. br. 835/19] Apelacionog suda Kosova (u daljem tekstu: Apelacioni sud) od 11. novembra 2022. godine, u vezi sa presudom [C. br. 627/18] Osnovnog suda u Prištini, Opšti departman (u daljem tekstu: Osnovni sud) od 11. oktobra 2018. godine.

Predmetna stvar

3. Predmetna stvar je ocena ustavnosti osporene presude, kojom se navodi da su podnositeljki zahteva povređena osnovana prava i slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava Republike Kosovo (u daljem tekstu: Ustav).

Pravni osnov

4. Zahtev je zasnovan na stavovima 1 i 7, člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, članovima 22. (Procesuiranje podnesaka) i 47. (Individualni zahtevi) Zakona br. 03/L-121 o Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Zakon) i pravilu 25 (Podnošenje zahteva i odgovora) Poslovnika o radu Ustavnog suda Republike Kosovo (u daljem tekstu: Poslovnik).
5. Dana 7. jula 2023. godine, Poslovnik o radu br. 01/2023 Ustavnog suda Republike Kosovo, objavljen je u Službenom listu Republike Kosovo i stupio je na snagu 15. dana od dana objavljivanja. Shodno tome, prilikom razmatranja zahteva, Ustavni sud se poziva na odredbe navedenog Poslovnika. S tim u vezi, u skladu sa pravilom 78. (Prelazne odredbe) Poslovnika o radu br. 01/2023, izuzetno, pojedine odredbe Poslovnika o radu br. 01/2018, i dalje će se primenjivati u slučajevima registrovanim u Sudu pre njegovog stavljanja van snage, samo ako su i u meri u kojoj su povoljnije za stranke.

Postupak pred Ustavnim sudom

6. Dana 27. marta 2023. godine, podnositeljka zahteva je podnela zahtev Ustavnom sudu Republike Kosovo (u daljem tekstu: Sud).
7. Dana 31. marta 2023. godine, predsednica Suda je, odlukom [br. KSH.KI70/23] i odlukom [br. GJR. KI70/23], imenovala sudiju Safeta Hoxhu za sudiju izvestioca i Veće za razmatranje, sastavljeno od sudija: Selvete Gërxhaliu-Krasniqi (predsedavajuća), Radomir Laban i Nexhmi Rexhepi (članovi).
8. Dana 25. aprila 2023. godine, Sud je obavestio podnositeljku zahteva i Apelacioni sud o registraciji zahteva.
9. Dana 25. aprila 2023. godine, Sud je obavestio Osnovni sud o registraciji zahteva i tražio od istog da u roku od 15 (petnaest) dana dostavi povratnicu koja dokazuje kada je podnositeljka zahteva primila presudu [Ac. br. 835/19] Apelacionog suda od 11. novembra 2022. godine.
10. Dana 22. maja 2023. godine, nakon isteka propisanog roka od 15. (petnaest) dana, Sud je podsetio Osnovni sud o registraciji zahteva i tražio da u roku od 7. (sedam) dana dostave informacije tražene dopisom od 25. aprila 2023. godine.
11. Dana 24. maja 2023. godine, Osnovni sud je putem elektronske pošte dostavio kopiju tražene povratnice koja dokazuje da je podnositeljka zahteva, dana 30. januara 2023.

godine, primila presudu [Ae. br. 835/19] Apelacionog suda od 11. novembra 2022. godine.

12. Dana 31. maja 2023. godine, Sud je tražio od pravnog zastupnika podnositeljke zahteva da obavesti Sud o tome da li je izjavila reviziju protiv presude [Ac. br. 835/19] Apelacionog suda od 11. novembra 2022. godine,. Sud je takođe od istog tražio da zahtev dopuni sledećim dokumentima: kopijom tužbenog zahteva podnetog Osnovnom sudu 2. februara 2012. godine i kopijama svih podnesaka i žalbi podnetih redovnim sudovima od trenutka podnošenja tužbenog zahteva 2. februara 2012. godine.
13. Dana 12. juna 2023. godine, pravni zastupnik podnositeljke zahteva je dostavio informacije i dodatne dokumente Sudu, među njima, kopiju revizije koju je on potpisao, kojoj je nedostajao pečat i datum kada je primljena od strane Osnovnog suda.
14. Dana 13. juna 2023. godine, Sud je obavestio pravnog zastupnika podnositeljke zahteva da je primio dodatna dokumenta u vezi sa zahtevom. Što se tiče kopije revizije koju je on podneo, Sud je tražio od istog da obavesti Sud o tome kog je datuma izjavio reviziju Vrhovnom sudu Kosova (u daljem tekstu: Vrhovni sud), i da podnese dokaz o tome kada je Osnovni sud primio reviziju, zahtevajući da informacije i dokumenta podnese Sudu u roku od 5 (pet) dana od dana prijema dopisa.
15. Dana 6. jula 2023. godine, pošto nije dobio odgovor, Sud je ponovo tražio od pravnog zastupnika podnositeljke zahteva da obavesti Sud o tome kog je datuma podneo reviziju Vrhovnom sudu i da dostavi dokaz o tome kada je Osnovni sud primio reviziju, zamolivši ga da informacije i dokumenta dostavi Sudu u roku od 5. (pet) dana od dana prijema dopisa.
16. Dana 27. jula 2023. godine, pravni zastupnik podnositeljke zahteva ponovo je dostavio kopiju revizije, ali nije dostavio informaciju o tome kog je datuma podneo reviziju Vrhovnom sudu i dokaz o tome da li je i kada Osnovni sud primio reviziju.
17. Dana 7. novembra 2023. godine, Sud je, nakon razmatranja preliminarog izveštaja sudije izvestioca, odlučio da odloži razmatranje zahteva do dostavljanja i dopune dodatnim informacijama.
18. Dana 13. novembra 2023. godine, Sud je tražio od Vrhovnog suda da dostavi informacije koje potvrđuju da li je podnositeljka zahteva podnela reviziju Vrhovnom sudu i, ako je to slučaj, da (i) potvrdi datum podnošenja revizije i da li je (ii) Vrhovni sud doneo odluku povodom revizije.
19. Dana 8. decembra 2023. godine, Sud je primio dokumentaciju koju je dostavio Vrhovni sud, a kojom se potvrđuje (i) da je podnositeljka zahteva, dana 22. februara 2023. godine, preko Osnovnog suda, podnela reviziju Vrhovnom sudu protiv presude Apelacionog suda; i (ii) da je Vrhovni sud, svojim rešenjem [Rev. 211/2023] donetim 7. juna 2023. godine, prihvatio reviziju podnositeljke zahteva kao osnovanu i poništio presude Osnovnog i Apelacionog suda i vratio predmet Osnovnom sudu na ponovno suđenje.
20. Dana 11. marta 2024. godine, sudija Jeton Bytyqi je položio zakletvu pred predsednicom Republike Kosovo, pri čemu je započeo svoj mandat u Sudu.
21. Dana 27. marta 2024. godine, Sud je, nakon što je Veće za razmatranje razmotrio izveštaj sudije izvestioca, sa sedam (7) glasova za i dva (2) protiv, odlučio da odbije zahtev podnosioca zahteva.

22. U skladu sa pravilom 57 (Podudarna mišljenja) Poslovnika o radu Suda, sudija Radomir Laban je pripremio podudarno mišljenje, koje će biti objavljeno uz ovu odluku.

Pregled činjenica

23. Iz spisa predmeta proizilazi da je, dana 28. novembra 1999. godine, suprug podnositeljke zahteva preminuo od posledica povreda zadobijenih na radu u Energetskoj korporaciji Kosova (u daljem tekstu: EKK). EKK je supruzi pokojnog i njegovim potomcima nadoknadio mesečnu rentu u trajanju od pet (5) godina, prekinuvši je jednostrano 1. jula 2006. godine.
24. Podnositeljka zahteva je 2006. godine, zajedno sa potomcima pokojnog, podnela tužbu Opštinskom sudu u Vučitrnu, tražeći vraćanje prava na ishranu i izdržavanje.
25. Dana 20. februara 2008. godine, Opštinski sud u Vučitrnu se, rešenjem [C. br. 537/06], oglasio nenadležnim da odlučuje u ovoj stvari.
26. Dana 2. februara 2012. godine, podnositeljka zahteva i potomci pokojnog su podneli tužbu Osnovnom sudu protiv EKK-a za nadoknadu izgubljene dobiti- mesečne rente.
27. Dana 30. aprila 2015. godine, Osnovni sud je rešenjem [C. br. 262/12], odbacio tužbu podnositeljke zahteva i drugih tužilaca kao neblagovremenu, istakavši da je podnositeljka zahteva propustila rok za zaštitu povređenih prava, kako je propisano odredbom člana 79. Zakona br. 03/L-212 o radu (u daljem tekstu: Zakon o radu).
28. Neutvrđenog datuma, podnositeljka zahteva je uložila žalbu protiv rešenja [C. br. 262/12] Osnovnog suda zbog bitne povrede odredaba parničnog postupka.
29. Dana 14. februara 2018. godine, Apelacioni sud je rešenjem [Ac. br. 3706/15] usvojio žalbu podnositeljke zahteva kao osnovanu, poništio rešenje [C. br. 262/12] Osnovnog suda od 30. aprila 2015. godine i predmet vratio prvostepenom sudu na ponovno suđenje, ističući da se dozvoljenost tužbe za naknadu štete-rente, u ovom slučaju, ne može ceniti prema članu 79. Zakona o radu, jer se ne radi o sporu iz radnog odnosa već o imovinskopravnom zahtevu na ime izgubljene dobiti, za koji nije određen zakonski rok za podnošenje tužbe.
30. U postupku ponovljenog suđenja, Osnovni sud je presudom [C. br. 627/18] od 11. oktobra 2018. godine, odbio kao neosnovan, tužbeni zahtev podnositeljke zahteva i drugih tužilaca.
31. U obrazloženju ove presude, Osnovni sud je ocenio da se u konkretnom slučaju radi o zastarelom zahtevu jer je sporna stvar nastupila 28. novembra 1999. godine, dok je tužba Osnovnom sudu podneta 2. februara 2012. godine, ističući da se smatra da su tužioci u tužbi obavešteni o šteti na dan nastanka nesreće.
32. Protiv ove presude, u zakonskom roku, podnositeljka zahteva i drugi tužioci su uložili žalbu Apelacionom sudu.
33. Dana 11. novembra 2022. godine, Apelacioni sud je, presudom [Ac. br. 835/19], odbio kao neosnovanu žalbu podnositeljke zahteva i drugih tužilaca i potvrdio presudu [C. br. 627/18] Osnovnog suda od 11. oktobra 2018. godine.

Činjenice koje se odnose na podnošenje revizije Vrhovnom sudu

34. Na osnovu primljene dokumentacije od Vrhovnog suda proizilazi da je 22. februara 2023. godine pravni zastupnik podnositeljke zahteva, pre nego što je podneo svoj zahtev Ustavnom sudu protiv gore navedene presude Apelacionog suda, od 11. novembra 2022. godine, podneo reviziju Vrhovnom sudu.
35. Dana 7. juna 2023. godine, Vrhovni sud je rešenjem [Rev. br. 211/2023] prihvatio reviziju podnositeljke zahteva kao osnovanu i kao rezultat toga poništio presude Osnovnog i Apelacionog suda i vratio predmet Osnovnom sudu na ponovno suđenje. Vrhovni sud je svojim rešenjem utvrdio da zbog „*pogrešne primene materijalnog prava i povrede procesnih pravila činjenično stanje nije u potpunosti utvrđeno, te da stoga ne postoje uslovi za preinačenje pobijane presude, te stoga usvaja reviziju a prvostepenu i drugostepenu presudu u potpunosti poništava i predmet šalje prvostepenom sudu na ponovno suđenje*“.

Navodi podnositeljke zahteva

36. Podnositeljka zahteva navodi da su joj osporenim presudom Apelacionog suda povređena prava i osnovne slobode zagarantovane članom 31. [Pravo na pravično i nepristrasno suđenje] Ustava.
37. U svojim navodima, podnositeljka zahteva smatra da je presuda [C. br. 627/18] Osnovnog suda i presuda [Ac. br. 835/19] Apelacionog suda zahvaćena povredama ljudskih prava zagarantovanih članom 31. Ustava, jer je Apelacioni sud odbio žalbu podnositeljke zahteva kao neosnovanu i potvrdio presudu Osnovnog suda, iako je isti sud prethodno usvojio žalbu podnositeljke zahteva i vratio predmet na presuđivanje, ističući da pitanje koje je pokrenuto u tužbi nije radni odnos, već pravo na sticanje prava na izdržavanje, koje ne zastareva. Podnositeljka zahteva navodi da Osnovni sud nije uzeo u obzir primedbu Apelacionog suda, te je ponovo presudom odbio tužbu podnositeljke zahteva kao neosnovanu, što podnositeljka zahteva smatra povredom člana 31. Ustava.

Relevantne odredbe Poslovnika o radu

Poslovnik o radu

Pravilo 25.
(Podnošenje zahteva i odgovora)

[...]

(2) *Zahtev, takođe, mora da sadrži i:*

(h) *propratne informacije i dokumentaciju.*

Pravilo 54.
(Odbacivanje i odbijanje zahteva)

(1) *Sud može odbaciti zahtev onda kada Sud utvrdi da navod:*

(a) *nije više aktivno sporan; ili*

(b) *ne predstavlja spor.*

[...]

Ocena zahteva

38. Sud prvo razmatra da li je zahtev ispunio uslove prihvatljivosti, koji su propisani Ustavom, predviđeni Zakonom i dalje precizirani Poslovníkom. U tom smislu, na osnovu stava 1. člana 113. [Jurisdikcija i ovlašćene strane] Ustava, Sud odlučuje samo u slučajevima koje su ovlašćene strane podnele sudu na zakonit način. Dok, prema stavu 7. istog člana Ustava, pojedinci mogu da pokrenu postupak ako su njihova prava i slobode koje im garantuje ovaj Ustav prekršena od strane javnih organa, ali samo kada su iscrpeli sva ostala pravna sredstva, regulisanim zakonom.
39. Međutim, mimo gore utvrđenih kriterijuma, prilikom ocene da li navodni pravni zastupnik zahteva ispunjava kriterijume za ocenu njegovog zahteva, Sud podseća da pravilo 25. Poslovnika propisuje da zahtev podnosioca zahteva takođe mora da sadrži: [...] (g) obrazloženje o prihvatljivosti i meritumu zahteva; i (h) propratne informacije i dokumentaciju.
40. U slučajevima kada zahtevi pred Sudom nisu potpuni, na osnovu stava 4. člana 22. Zakona, sudija izvestilac o tome obaveštava relevantne stranke ili učesnike i određuje rok od najviše petnaest (15) dana da razjasne ili dopune zahtev, odnosno odgovor na zahtev.
41. U konkretnom slučaju, Sud još jednom podseća da je zahtev podnet Sudu 27. marta 2023. godine bio nepotpun, između ostalog, zbog toga što podnositeljka zahteva nije dostavila informaciju o tome da li je iscrpela sva zakonska pravna sredstva. Nakon zahteva Suda da se zahtev dopuni, pravni zastupnik podnositeljke zahteva je 12. juna 2023. godine dostavio Sudu dodatne tražene dokumente, među kojima i kopiju revizije koju je on potpisao, na kojoj je nedostajao pečat i datum prihvatanja od strane Osnovnog suda. Kao rezultat ovoga, Sud je 13. juna 2023. godine i 6. jula 2023. godine, zatražio od pravnog zastupnika podnositeljke zahteva da svoj zahtev dopuni informacijom kog je datuma podneo reviziju Vrhovnom sudu i da dostavi dokaz o tome kada je Osnovni sud primio reviziju. Nakon dva uzastopna zahteva Suda, i uprkos konkretnog zahteva Suda, pravni zastupnik podnositeljke zahteva nije dostavio Sudu informaciju kog je datuma podneo reviziju Vrhovnom sudu i dokaze da li je ili kada je Osnovni sud primio reviziju.
42. Kao rezultat toga, Sud se 13. novembra 2023. godine obratio Vrhovnom sudu sa zahtevom za dostavljanje informacija. Na osnovu informacija dobijenih od potonjeg, proizilazi da je podnositeljka zahteva, preko svog ovlašćenog pravnog zastupnika, pre nego što je podnela zahtev Ustavnom sudu dana 22. februara 2023. godine protiv navedene presude Apelacionog suda od 11. novembra 2022. godine, podnela reviziju Vrhovnom sudu.
43. Kao rezultat informacija dobijenih od strane Vrhovnog suda, proizilazi da je Vrhovni sud kroz rešenje [Rev. br. 211/2023] od 7. juna 2023. godine, prihvatio reviziju podnositeljke zahteva kao osnovanu, pa je shodno tome poništio presudu Osnovnog suda i osporenu presudu Apelacionog suda, vrativši predmet Osnovnom sudu na ponovno suđenje.
44. Na osnovu gore navedenog proizilazi da je osporena presuda Apelacionog suda, za koju je podnositeljka zahteva od Suda tražila da oceni njenu ustavnost, poništena i da je kao rezultat toga predmet u vezi sa njenim tužbenim zahtevom vraćen na ponovno suđenje u Osnovnom sudu, te se kao rezultat toga, ovo osporeno rešenje Apelacionog suda od strane podnositeljke zahteva više ne može smatrati konačnom odlukom u slučaju podnositeljke zahteva.

45. U takvim okolnostima, Sud prvo mora da proceni da li slučaj pred Sudom predstavlja aktivan i argumentovan zahtev.
46. S tim u vezi, Sud se poziva na stav 1. pravila 54 (Odbacivanje i odbijanje zahteva) Poslovnika, kojim je propisano da:
- „(1) Sud može odbaciti zahtev onda kada Sud utvrdi da navod:*
(a) nije više aktivno sporan; ili
(b) ne predstavlja spor.“
47. U nastavku, Sud takođe ističe da obaveza slična pravilu 54. stav 1. Poslovnika o radu postoji i u članu 37. (*Brisanje predstavki*) EKLJP-a, kojim se utvrđuje da:
- „1. Sud u svakoj fazi postupka može odlučiti da izbriše predstavku sa liste predmeta ako se na osnovu okolnosti može zaključiti:*
- a) [...] ili*
b) da je stvar razrešena; ili
c) da iz svakog drugog razloga koji Sud utvrdi nije više opravdano nastaviti sa ispitivanjem predstavke [...].“
48. S tim u vezi, Sud se poziva na sudsku praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu: ESLJP), kada ovaj posljednje navedeni u smislu tačke 1. člana 37. EKLJP povodom predmeta pred njim, on mora da oceni: (i) prvo, da li i dalje postoje okolnosti na koje su se podnosioci zahteva direktno žalili; i, (ii) drugo, da li je efekat eventualnog kršenja EKLJP-a usled tih okolnosti takođe otklonjen (vidi slučajeve ESLJP-a [El Majjaoui & Stichting Toubu Moskee protiv Holandije](#), predstavka br. 25525/03, odluka o brisanju predstavke, stav 30, [Pisano protiv Italije](#), predstavka br. 36732/97, odluka o brisanju predstavke, stav 42, [Sisojeva i drugi protiv Letonije](#), predstavka br. 60654/00, odluka o brisanju predstavke, stav 97).
49. Dok, pozivajući se na sopstvenu sudsku praksu, Sud takođe ističe da je u sličnim okolnostima u slučaju [KI195/18](#) odlučio da odbaci zahtev podnosioca zahteva, jer pre nego što je Sud odlučio o njegovom zahtevu, Vrhovni sud je poništio presudu Apelacionog suda koju je osporio podnosilac zahteva. U ovom slučaju, Sud je utvrdio da osporena presuda Apelacionog suda pred ovim sudom nije na snazi i kao takva ne proizvodi nikakvo pravno dejstvo za podnosioca zahteva (KI195/18, sa podnosiocem *Afrim Haxha*, odluka o odbacivanju zahteva od 23. jula 2019. godine, stavovi 24-26, citiran iznad, stav 30).
50. U konkretnom slučaju, u kontekstu procene da li okolnosti zbog kojih se podnositeljka zahteva žalila Sudu i dalje postoje, potonji smatra da je u okolnostima konkretnog slučaja predmetna stvar da li je podnositeljka zahteva žrtva povrede njenih prava kao rezultat osporene presude Apelacionog suda od 11. novembra 2022. godine, više nije aktivno sporna jer je rešenjem Vrhovnog suda od 07. juna 2023. godine poništena, a pitanje njenog tužbenog zahteva je vraćeno Osnovnom sudu na ponovno suđenje. Shodno tome, osporena presuda pred ovim Sudom više nije na snazi jer je ista ukinuta i njen slučaj vraćen na ponovno suđenje Osnovnom sudu.
51. Međutim, Sud naglašava da odbacivanje zahteva zbog činjenice da navod o povredi ustavnosti više nije aktivan, ne sprečava podnositeljku zahteva da se u kasnijim fazama ponovo obrati Sudu sa navodima za povredu ustavnosti aktima javnih vlasti (vidi slučaj KI195/18, sa podnosiocem *Afrim Haxha*, citiran iznad, stav 30).

52. Na kraju, Sud zaključuje da zahtev podnositeljke zahteva treba odbaciti, kao što se utvrđuje pravilom 54. (1) (a) Poslovnika o radu.

IZ TIH RAZLOGA

Ustavni sud, u skladu sa članom 113.7 Ustava, članom 20 i 47.1 Zakona i pravilom 54. (1) (a) Poslovnika o radu, dana 27. marta 2024. godine, sa sedam (7) glasova za i dva (2) protiv,

ODLUČUJE

- I. DA ODBACI zahtev;
- II. DA DOSTAVI ovu odluku strankama;
- III. DA OBJAVI ovu odluku u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 4 člana 20. Zakona;
- IV. DA UTVRDI DA ova odluka stupa na snagu na dan objavljivanja u Službenom listu Republike Kosovo, u skladu sa stavom 5 člana 20. (Odluke) Zakona.

Sudija izvestilac

Safet Hoxha

Predsednica Ustavnog suda

Gresa Caka-Nimani